

Oponentský posudek disertační práce

JUDr. Antona TABAČÁKA

na téma: **Česká národní banka a národní plán zavedení meny euro v České republice,**
předkládané k obhajobě na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze,
Katedře finančního práva a finanční vědy

Autor si za téma své disertační práce vybral problematiku přijetí jednotné evropské měny euro Českou republikou. Toto téma, i přes neexistenci určení konkrétního data, k němuž by měla Česká republika euro přijmout, považuji za aktuální, neboť je zřejmé, že Česká republika bude muset dříve či později tuto otázku vyřešit.

Autor napsal svou práci o rozsahu 153 stran vlastního textu, přitom rozložení znaků na stránce odpovídá formálním požadavkům. Systematika práce je, mimo úvodu a závěru práce, následující: 1) Vznik a vývoj centrálního bankovníctva, 2) Organizácia, poslanie, funkcie a zásady činnosti Českej národnej banky, 3) Česká národní banka vo vzťahu ku komerčnému (obchodnému) bankovníctvu, 4) Integrácia Českej republiky do Európskej únie, základy, východiská, elementárne právne inštitúty a inštitúcie s ohľadom na centrálné bankovníctvo, 5) Stratégia pristúpenia Českej republiky k Eurozóne, 6) Národný plán zavedenia meny euro v Českej republice, 7) príprava finančného sektoru na zavedenie eura v Českej republice. O potrebnosti existence některých částí jednotlivých kapitol (např. velmi popisné části kapitoly 4), nejsem přesvědčen, systematika práce je však i přes tyto výtky přijatelná.

Práce je doplněna anglickým resumé, které po jazykové stránce nepovažuji za příliš kvalitní, seznamem vysvětlivek a odkazů (k tomu poznámka níže), který je zcela nevhodně psán dokonce několika velikostmi písma, a seznamem použité literatury a právních předpisů. Seznam použité literatury a předpisů autor řadí zcela náhodně, velmi špatně se v něm orientuje a tato struktura efektně zakrývá holý fakt, že kvalitních zdrojů informací autor použil jen pár a žádný z nich není zahraniční (česko-slovenské zdroje za zahraniční nepovažuji, odhlížím také od několika odkazů na zahraniční webové zdroje). Další výtkou je, že autor používá starou legislativu – například zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví.

K problematice jednotné evropské měny a jejího přijetí a používání je v celé Evropě dostupná nepřehledná řada odborných publikací a i dalších zdrojů. Z tohoto úhlu pohledu proto překvapuje, že autor ke zpracování své disertační práce použil pouze velmi omezeného počtu monografických zdrojů, nadto pouze materiálů českých a slovenských. Přitom práce se zahraniční literaturou je *conditio sine qua non* zpracování kvalitní disertační práce.

Proto absenci použití zahraniční odborné literatury považuji za podstatné negativum této práce.

K vlastnímu postupu vědeckého zpracování práce mám také podstatné připomínky. Autor si v úvodu sice správně vymezuje cíle, jichž chce v práci dosáhnout, bohužel ale již nijak nepojednává o metodologii své práce a o jejích východiscích, ani nepředkládá nějaké hypotézy, jejichž pravdivost chce ve své práci ověřit. Také v závěru své práce, který svým rozsahem pouhých tří stran (natož obsahem) vůbec neodpovídá celkovému rozsahu práce, autor v závěru spíše obecně pojednává o tématu své práce, než by shrnoval své poznatky, hodnotil dosažení cílů a potvrzení hypotéz.

Co se týká základních východisek autora, ve své práci opakovaně tvrdí, že existují dva PRÁVNÍ názory na přijetí eura v České republice – pozitivní a negativní. Není mi zcela jasné (a autor to ani nijak nezduvodňuje), kde se skrývají podstatnější právní aspekty tohoto dilematu. Osobně tuto otázku pokládám spíše za politickou a ekonomickou. Až po té, co bude zvážena právě z těchto pohledů, nastoupí právo, aby umožnilo takovýto přechod řádně uskutečnit. Navíc když autor v různých částech své práce uzavírá, zda by Česká republika měla či neměla euro přijmout, nepoužívá právní argumenty, ale spíše obecně filosofuje o této otázce. A i u spíše ekonomických hodnocení (např. na str. 63 uvádí, že výhodou vstupu České republiky do EMU je profitování z nízkých úrokových sazeb – přičemž Česká republika již dlouhodobě má sazby velmi nízké) svá tvrzení nijak argumentačně nepodporuje exaktními údaji.

Ve vlastní práci jsem našel mimořádně vysoký počet faktických nedostatků, vzhledem k jejich počtu zde uvedu jen některé z nich. Některé z těchto nedostatků jsou polemického charakteru (např. zda základním znakem centrální banky v současnosti je opravdu regulace bankovní soustavy, jak autor uvádí na str. 4, obdobně u informací o závislosti centrální banky na vládě při její činnosti mimo činnost měnově-politickou a úvěrování státu, str. 6), ale většinu nedostatků bych označil za skutečné faktické chyby. Autor tak na str. 11 uvádí, že žádný člen Bankovní rady ČNB nesmí zastávat funkci v Bankovní radě více jak dvakrát po sobě, výklad § 6 odst. 4 zákona o ČNB však zcela nepochybně stanoví, že tuto funkci nelze vykonávat vícekrát než dvakrát za život. Dále pak autor hovoří o právní formě komerčních bank (str. 26) jako o akciových společnostech nebo státních peněžních ústavech, zákon o bankách v § 1 odst. 1 však jasně hovoří, že „Bankami se pro účely tohoto zákona rozumějí akciové společnosti...“. Maastrichtská smlouva zcela jistě nemůže být považována za novelu Smlouvy o Evropské unii, jak autor uvádí na str. 33. Flukтуаční pásmo ERM II je již delší dobu +/- 15%, nikoliv +/- 2,25%, jak

uvádí autor na str. 80. Autor si také nepovšiml, že RM-systém změnil název na RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (str. 119).

V kapitole 5 autor zcela opomíjí právní kritéria přistoupení České republiky k EMU, což považuji za opravdu podstatný obsahový nedostatek. Sice opakuje obecně známé informace o ekonomických kritériích, avšak nechává stranou právě otázky právní, což je u disertace psané v oboru práva velké negativum.

O mnohých částech práce se mohu důvodně domnívat, že byly převzaty z nějakého jiného textu (v lepším případě z jiné autorovy práce týkající se vstupu Slovenska do EMU). Jinak si totiž nedovedu vysvětlit, proč se v argumentech, které by se měli týkat přijetí eura v ČR, neustále autor opírá o fakta (opět většinou bez uvedení zdrojů) týkající se Slovenska a jeho ekonomiky. Např. na str. 66 píše autor o slovenských korunách a jejich převod na euro, když by měl řešit českou situaci. Většina informací na str. 83-86 opět obsahuje odkaz na slovenskou situaci a to zcela nevhodně, namísto řešení české situace. Opět se mohu jen domnívat, že tato část textu je zkopírovaná z jiného textu týkajícího se Slovenska, nikoli České republiky. Totéž opět na str. 101-104. Také na str. 110 autor uvádí, že paralelně se zaváděním eura dojde ve čtrnáctidenním období duální cirkulace na stahování slovenské koruny z oběhu – nevím, zda si autor povšiml, že v České republice, ale i kdekoli jinde již slovenské koruny vůbec nejsou v oběhu. Náklad na plnění NPZE v ČR jsou opět uváděny v SKK a bez odkazu na zdroj informací. Totéž na str. 111 atd.

Mnoho informací je také z časového pohledu neaktuálních. Např. na str. 73 autor uvádí, že problémy bude působit fakt, že v prvních letech členství v EU nebudeme mít neomezený přístup na zahraniční trhy práce – přitom poslední přechodná období omezující volný pohyb našich pracovníků již skončila. Autor, ač odevzdává práci k 1.9.2010 také uvádí, že Organizační výbor NKS plánuje vypracovat v průběhu roku 2010 pracovní verzi ... (str. 98). Na str. 105 autor uvádí, že se platnost zákona předpokládá na rozhraní roků 2008/9.

Některé věty či odstavce zůstaly v práci nedokončené (i když je na závěr někdy uvedena tečka, evidentně chybějí slova, která by větu dokončila. Např. na str. 108 v odst. druhém, str. 125 odst. první, 131 předposlední odst. atp.

Autor v práci používá rozsahem zcela nedostatečný poznámkový aparát, většinu faktických informací, o kterých se mohu důvodně domnívat, že nejsou autorovými původními myšlenkami, neoznačuje jako citace. Podle mého názoru autor z formálního hlediska nevhodně zvolil formu citací uváděných až na závěr celého textu, namísto obvykle používaných citací v poznámkách pod čarou, které jsou pro čitatele mnohem příjemnější. Vedle toho však některé zdroje uvádí nesystematicky i přímo do textu (viz str. 22: Švejnar

a kol.). Autor také nerespektuje žádnou z obecně používaných forem citací. Dále se pak v textu objevují číslice, které napovídají odkazům na nějaké zdroje informací, ale žádné zdroje k nim přiřaditelné v textu nenacházím (např. str. 74, 76, 122; takovéto chyby mohly vzniknout i překopírováním těchto pasáží textu z jiných dokumentů). Celkový počet odkazů na zdroje informací je zcela minimální, v práci tohoto rozsahu by počet poznámek měl být podstatně vyšší. Autorova práce se zdroji je tedy velmi nekvalitní a neodpovídá požadavkům kladeným na disertační práce.

K formálnímu zpracování práce mám následující připomínky. Nepovažuji za nutné, aby u každého nadpisu hlavní kapitoly byly uvedeny i v této kapitole obsažené podkapitoly. Osobně bych také preferoval uvádění začátků hlavních kapitol na nové stránce. Dále musím konstatovat, že okraje stránek jsou někde umístěny tak nevhodně, že začátek textu zleva (u vazby) lze těžce přečíst, přitom zprava se zbytečně nachází velmi široký okraj. Na naprosté většině stránek je text vytištěn našikmo, což ani netuším, jakým způsobem autor dokázal. Netroufám si hodnotit jazykovou stránku práce, neboť je psaná ve slovenštině (nicméně pochybuji, že se ve slovenštině česká národní banka píše s malým „č“, jak to opakovaně činí autor – např. str. 10). Musím konstatovat, že jsem v práci našel velký počet překlepů, které mohu na požádání autorovi ukázat. Práce neobsahuje žádné grafy, obrázky či tabulky. Z pohledu formální úpravy práce tuto práci hodnotím jako nepečlivě zpracovanou.

Vzhledem k výše uvedenému shledávám v práci objektivní skutečnosti, které u mne zavádají oprávněné důvody k pochybnostem, zda je předkládaná práce vhodná k obhajobě jako disertační práce v oboru finančního práva a finanční vědy. V případě, že se i přes tyto pochybnosti bude konat obhajoba této práce, pokládám bych za vhodné, aby se autor v rámci obhajoby vyjádřil k výše uvedeným pochybnostem a zodpověděl následující dotazy:

- a) Jaké právní aspekty, které svědčí ve prospěch či v neprospěch přijetí jednotné měny euro Českou republikou, autor během vypracování své práce vyhledal (str. 3, 155)?
- b) Jaký právní scénář přijetí společné evropské měny je výsledkem bádání autora (ad str. 154)?
- c) Jaké nejdůležitější změny legislativy týkající se České národní banky je nutné přijmout před přijetím jednotné měny euro?

V Praze dne 13. května 2011

JUDr. Michael Kohajda, Ph.D.

Právnická fakulta UK